مستندات قانونی دعوای الزام به رفع مزاحمت

ماده ۱۳۲ قانون مدنی

کسی نمی تواند در ملک خود تصرفی کند که مستلزم تضرر همسایه شود. مگر تصرفی که به قدر متعارف و برای رفع حاجت یا رفع ضرر از خود باشد.

ماده ۱۳۳ قانون مدنی

کسی نمی تواند از دیوار خانه ی خود به خانه همسایه در باز کند. اگر چه دیوار، ملک مختصی او باشد. لیکن می تواند از دیوار مختصی خود، روزنه یا شبکه باز کند و همسایه حق منع او را ندارد؛ ولی همسایه هم می تواند، جلوی روزنه و شبکه، دیوار بکشد یا پرده بیاویزد که مانع رویت شود.

ماده ۱۶۰ قانون آیین دادرسی مدنی

دعوای مزاحمت عبارت است از: دعوایی که به موجب آن متصرف مال غیرمنقول، درخواست جلوگیری از مزاحمت کسی را می کند که نسبت به متصرفات او مزاحم است، بدون این که مال را از تصرف متصرف خارج کرده باشد.

ماده ۱۶۱ قانون آیین دادرسی مدنی

در دعاوی تصرف عدوانی و ممانعت از حق و مزاحمت، خواهان باید ثابت کند که موضوع دعوا حسب مورد، قبل از خارج شدن ملک از تصرف وی و یا قبل از ممانعت و یا مزاحمت در تصرف و یا مورد استفاده او بوده و بدون رضایت او و یا به غیر وسیله قانونی از تصرف وی خارج شده است..

ماده ۱۶۲ قانون آیین دادرسی مدنی

در دعاوی تصرف عدوانی و مزاحمت و ممانعت از حق، ابراز سند مالکیت دلیل و تصرف و استفاده از حق میباشد. مگر آن که طرف دیگر، سبق تصرف و استفاده از حق خود را به طریق دیگر ثابت کند.

ماده ۱۶۶ قانون آیین دادرسی مدنی

هرگاه تصرف عدوانی مال غیرمنقول و یا مزاحمت یا ممانعت از حق در مریی و منظر ضابطین دادگستری با شد، ضـابطین مذکور مکلفند به موضـوع شـکایت خواهان رسـیدگی و با حفظ وضـع موجود از انجام اقدامات بعدی خوانده، جلوگیری کنند و جریان را به مراجع قضایی اطلاع داده و برابر نظر مراجع یاد شده، اقدام کنند.

تبصـــره – چنان چه به علت یکی از اقدامات مذکور در این ماده، احتمال وقوع نزاع و تحقق جرمی داده شـــود، ضابطین باید فورا از وقوع هرگونه درگیری و وقوع جرم در حدود وظایف خود جلوگیری کنند.

ماده ۱۶۷ قانون آیین دادرسی مدنی

در صـورتی که دو یا چند نفر مال غیر منقولی را به طور مشـترک در تصـرف داشـته با اسـتفاده می کرده اند و بعضی از آنان مانع تصرف یا استفاده و یا مزاحم استفاده بعضی دیگر شوند، حسب مورد در حکم تصرف عدوانی یا مزاحمت یا ممانعت از حق، محسوب و مشمول مقررات این فصل خواهد بود.

ماده ۱۶۸ قانون آیین دادرسی مدنی

دعاوی مربوط به قطع انشـعاب تلفن، گاز، برق و وسـایل تهویه و نقاله (از قبیل بالابر و پله برقی و امثال آنها) که مورد ا ستفاده در اموال غیرمنقول ا ست، م شمول مقررات این ف صل می با شد. مگر این که اقدامات بالا از طرف مؤسسات مربوط، چه دولتی یا خصوصی با مجوز قانونی یا مستند به قرارداد، صورت گرفته باشد.

ماده ۱۶۹ قانون آیین دادرسی مدنی

هرگاه شخص ثالثی در موضوع رسیدگی به دعوای تصرف عدوانی یا مزاحمت یا ممانعت از حق در حدود مقررات یاد شده، خود را ذی نفع بداند، تا وقتی که ر سیدگی خاتمه نیافته، چه در مرحله بدوی یا تجدیدنظر با شد، می تواند وارد دعوا و مرجع مربوط به این امر، رسیدگی کرده و حکم مقتضی صادر خواهد کرد.

ماده ۱۷۰ قانون آیین دادرسی مدنی

مستأجر، مباشر، خادم، کارگر و به طور کلی اشخاصی که ملکی را از طرف دیگری متصرف می باشند، می توانند به قائم مقامی مالک، برابر مقررات بالا شکایت کنند.

ماده ۱۷۲ قانون آیین دادرسی مدنی

اگر در جریان رسـیدگی به دعوای تصـرف عدوانی یا مزاحمت یا ممانعت از حق، سـند ابرازی یکی از طرفین با رعایت مفاد ماده ۱۲۹۲ قانون مدنی، مورد تردید یا انکار یا جعل قرار گیرد، چه تعیین جاعل شده یا نشده باشد، چنان چه سند یاد شده مؤثر در دعوا باشد و نتوان از طریق دیگری حقیقت را احراز کرد، مرجع رسیدگی کننده به اصالت سند نیز رسیدگی خواهد کرد.

ماده ۱۷۳ قانون آیین دادرسی مدنی

به دعاوی تصرف عدوانی یا مزاحمت یا ممانعت از حق که یک طرف آن وزارتخانه یا مؤسسات و شرکتهای دولتی یا وابسته به دولت باشد نیز برابر مقررات این قانون، رسیدگی خواهد شد.

ماده ۱۷۴ قانون آیین دادرسی مدنی

دادگاه در صـورتی رأی به نفع خواهان میدهد که به طور مقتضـی احراز کند، خوانده، ملک متصـرفی خواهان را عدوانا تصرف و یا مزاحمت یا ممانعت از حق استفاده خواهان کرده است.

چنانچه قبل از صدور رأی، خواهان تقاضای صدور دستور موقت کند و دادگاه دلایل وی را موجه تشخیص دهد، د ستور جلوگیری از ایجاد آثار ت صرف و یا تکمیل اعیانی از قبیل احداث بنا یا غرس أ شجار یا ک شت و زرع یا از بین بردن آثار موجود و یا جلوگیری از ادامه ی مزاحمت و یا ممانعت از حق را در ملک مورد دعوا صـادر خواهد کرد.

این دسـتور با صـدور رأی به رد دعوا مرتفع می شـود. مگر این که مرجع تجدید نظر، دسـتور مجددی در این خصوص صادر کند.

ماده ۱۷۵ قانون آیین دادرسی مدنی

در صورتی که رای صادره، مبنی بر رفع ت صرف عدوانی یا مزاحمت یا ممانعت از حق با شد، بلافا صله به د ستور مرجع صادر کننده، تو سط اجرای دادگاه یا ضابطین دادگستری اجرا خواهد شد و درخوا ست تجدید نظر، مانع اجرا نمی باشد.

در صــورت اخر رأی در مرحله تجدید نظر، اقدامات اجرایی به دســتور دادگاه اجراکننده ی حکم به حالت قبل از اجرا اعاده میشــود و در صــورتی که محکوم به، عین معین بوده و اســترداد آن ممکن نباشــد، مثل یا قیمت آن وصول و تأدیه خواهد شد.

ماده ۱۷۶ قانون آیین دادرسی مدنی

اشــخاصــی که پس از اجرای حکم، رفع تصــرف عدوانی یا رفع مزاحمت یا ممانعت از حق، دوباره مورد حکم را تصــرف یا مزاحمت یا ممانعت از حق بکنند و یا دیگران را به تصــرف عدوانی یا مزاحمت یا ممانعت از حق مورد حکم وادار کنند، به مجازات مقرر در قانون مجازات اسلامی محکوم خواهند شد.

ماده ۶۹۰ قانون مجازات اسلامی (تعزیرات)

هرکس به وسیله صحنه سازی از قبیل پیکنی، دیوارکشی، تغییر حد فاصل، امحای مرز، کرت بندی، نهرکشی، حفر چاه، غرس اشجار و زراعت و امثال آن به تهیه ی آثار تصرف در اراضی مزروعی اعم از کشت شده یا در آیش زراعی، جنگلها و مراتع ملی شــده، کوهســتان ها، باغ ها، قلمســتانها، منابع آب، چشــمه ســارها، انهار طبیعی و پارکهای ملی، تأسیسات کشاورزی و دامداری و دامپروری و کشت و صنعت و اراضی موات و بایر و سایر اراضی و املاک متعلق به دولت یا شرکتهای وابسته به دولت یا شهرداریها یا اوقاف و هم چنین اراضی و املاک و موقوفات و محبوسات و اثلاث باقیه که برای مصارف عام المنفعه اختصاص یافته است، یا اشخاص حقیقی یا حقوقی به منظور تصــرف یا ذی حق معرفی کردن خود یا دیگری، مبادرت کند یا بدون اجازه ی ســازمان حفاظت محیط زیست با مراجع ذی صلاح دیگر، مبادرت به عملیاتی کند که موجب تخریب محیط زیست و منابع طبیعی شود، یا اقدام به هرگونه تجاوز و تصــرف عدوانی با ایجاد مزاحمت یا ممانعت از حق در موارد مذکور کند، به مجازات یک ماه تا یک سال حبس محکوم می شود. دادگاه موظف است، حسب مورد، رفع تصرف عدوانی یا رفع مزاحمت یا ممانعت از حق یا اعاده ی وضع به حال سابق کند.

تبصره ۱: رسیدگی به جرایم فوق الذکر، خارج از نوبت به عمل می آید و مقام قضایی با تنظیم صورت مجلس، دستور متوقف ماندن عملیات متجاوز را تا صدور حکم قطعی، خواهد داد.

تبصره ۲: در صورتی که تعداد متهمان سه نفر یا بیشتر باشد و قراین قوی با ارتکاب جرم، موجود باشد، قرار بازداشت صادر خواهد شد و مدعی می تواند، تقاضای خلع ید و قلع بنا و اشجار و رفع آثار تجاوز را بکند.

رویه و نظریات قضایی

رأی شعبه ششم دیوان عالی کشور به شماره ۱۰۲۲ – ۱۷/۶/۱۳۲۷

اگر کسی مدعی شود که دیوار جدید الاحداث طرف، طوری ساخته شده که آبچه ی آن بر متصرفات او مزاحمت دارد، عنوان دعوی با ماده ی ۳۳۵ ق. آ. د. م سابق (مزاحمت)، منطبق است.

رأی شماره ۱۶۰۶ مورخ ۱۳/۱۰/۱۳۲۷ شعبه ۸ دیوان عالی کشور

عنوان و مفهوم رفع مزاحمت، منافی و مباین با تصرف عدوانی نیست؛ بلکه تصرف عدوانی اخص از رفع مزاحمت است. بنابراین ذکر رفع مزاحمت در دعوی رفع تصرف عدوانی، مخل به صحت دعوی نیست.

رأی شماره ۳۴۳۲ سال ۱۳۱۹ شعبه ۴ دیوان عالی کشور

در مورد دعوی رفع مزاحمت، محکمه نباید به دعوی مالکیت رسیدگی کند. ولو این که رسیدگی به دعوی رفع مزاحمت، موقوف به رسیدگی به اساس مالکیت باشد؛ بلکه رسیدگی به این موضوع، محتاج به دادخواست جداگانه است.

رای شماره ۲۸ مورخ ۳۰/۱۰/۹۱ شعبه ۵۲ دادگاه تجدیدنظر استان تهران

دعوای رفع تصرف عدوانی و رفع مزاحمت و ممانعت از حق به طور همزمان به این علت که هر یک از دعاوی مطروحه ی فوق، دارای آثار متفاوت می باشند، قابل استماع نیست.

رأی شماره ۹۳۰۹۹۷۲۲۱۸۲۰۰۲۰۸ مورخ ۱/۴/۹۳ شعبه ۲ دادگاه عمومی حقوقی لواسانات

خواهان، دعوای الزام به رفع مزاحمت و م سدود کردن پنجره و بالکن م شرف بر ملک به دلیل تخلف ساختمانی غیر مجاز از خوانده را خواستار شده است که مطابق ماده ی ۱۳۳ قانون مدنی و نظریات اداره ی حقوقی، خواهان میتواند به نصب دیوار با پرده در مقابل پنجره یا بالکن خوانده، اقدام کند و از سویی دیگر حسب نظریه کارشناس استنادی خواهان، فاصله ساختمان خوانده با ملک خواهان بیش از سه متر می باشد و اصولا مزاحمت تلقی نمی شود و ساختمان نیز دارای پروانه ساخت بوده و ارتفاع مجاز می باشد. بنابراین دعوای خواهان وارد نبوده و حکم به بطلان دعوی، صادر می شود.

نظریه مشورتی شماره ۳۰۳۹/۷ مورخ ۵/۱۲/۱۳۹۳ اداره کل حقوقی قوه قضاییه

چنانچه خوانده بدون تصرف در مال غیر منقول صرفا از استفاده مالک از ملک وی ممانعت به عمل آورده، مثلا راه عبور مالک را مسدود کرده باشد، در این صورت این فرض، مصداقی از دعوای مزاحمت، موضوع ماده ۱۶۰ قانون آیین دادرسی مدنی می باشد و در هر صورت فرض طرح شده از شمول ممانعت از حق موضوع ماده ۱۵۹ قانون یاد شده، خارج است.

نظریه مشورتی شماره ۲۲۴۲/۷ مورخ ۱/۴/۸۳ اداره حقوقی قوه قضاییه

در دعاوی تصرف، چون بحث مالکیت مطرح نمیشود و اصولاً با صدور حکم رفع تصرف عدوانی و ممانعت از حق و مزاحمت، تنها تصرفات سابق خواهان تایید می شود و بحث مالکیت وجود ندارد. لذا چنین دعاوی غیر مالی حکمی محسوب می شوند.

نظریه مشورتی کمیسیون آیین دادرسی مدنی اداره حقوقی وزرات دادگستری (مجله هفته دادگستری شماره ۱۵۲)

اگر رفع مزاحمت جز با تخریب دیواری که موجب مزاحمت است، ممکن نباشد، تخریب آن الزامی است.